

אגרת אידיז

העונג לכבוד עב יחידת מילואים



חיימקה יקירי

זכור לי היטב העינות הקל בפניך שעה שבישרתי לך את דבר מינויי כמפקד על יחידת מילואים. בהבעת פניך נסתמנו ספק השתתפות בצער, ספק זלזול בגורל הצפוי לי בתפקידי החדש. עמיתי חסראונים מול טענותיך המוחצות כי ביחידת מילואים, לאחר שהיא הוקמה, אורגנה וצוידה כראוי — שוב אין הרבה מה לעשות. דברייך באותה שעה — לא היה בהם כדי לעודדני לקראת אותו תפקיד, שהיה מוכר לי רק מתוך קריאה ולימוד עיוני על שאלת המילואים, או מתוך השתתפות כצופה בתמרונים או בתרגילים בהם פעלו אנשי מילואים. הודיתי בפניך אותה שעה כי המראה שנחרת בזכרוני, של יחידות מילואים בשדה או על מגרש המסדרים, לא היה מן המראות המרהיבים מבחינת הברק החיצוני וההופעה הצבאית. ואמנם הצלחת לעורר בי באותו מעמד מספר ספקות רציניים לגבי נושאים כגון: תפקידי, מקומי, ותעסוקתו של מפקד סדיר הממונה על יחידות מילואים בעתות רגיעה; או, יעילותה וכשרה הקרבי של עוצבת מילואים, שחיליה אינם אלא חילים של „חודש בשנה“, ושאיף חודש זה לא תמיד מנוצל לצרכי אימונים בלבד. כן הזהרת אותי שיהיה עלי „להתעסק עם אזרחים“ ולא עם „חילים“, כשאזרחים אלה מוגנים ע"י שורת חוקים; וכי טוב אעשה אם אכיר חוקים אלה על בוריים, כי אחרת אסתבך מהר. עוד העלית בפני דברים כהנה וכהנה, שלא כדאי כי אחזור עליהם כעת, אך כולם יחד השרו עלי רוח של צפייה דרוכה לקראת הבאות.

ברם, אם אני יושב וכותב לך כעת, בתום כשנתיים ימים מאז שאני משמש בתפקידי הנוכחי כמפקד על יחידות מילואים, ולאחר שמאחורי תקופה ניכרת זו — של צער וכשלונות מחד גיסא, וסיפוק, הישגים ועונג שקשה להעלותם על הנדיר, מאידך גיסא — הנני מסוגל כיום יותר להתמודד עם הארגומנטים שלך מאז.

יותר על כן — ובזאת אני גם מגיע אל תכלית כתיבתי אליך היום — אילו עמדת בפני היום והיית מבשר לי כי אתה הולך לפקד על יחידת מילואים, הייתי מתדרך אותך בצורה שונה לחלוטין משתדרכת אותי בשעתו. אתה אמנם מפקד עדיין על יחידה סדירה, אבל אני מאחל לך שתוכה לפקד על יחידות מילואים, כי כל עוד לא התנסית בזאת לא תוכל להעיד על עצמך כי נסיוןך וידיעתך כמפקד שלמים ומאוזנים הם. מקוה אני, איפוא, כי בקרוב תזדקק לדברי אלה; וטוב תעשה אם תרשום אותם לפניך.

ובכן, אתחיל בדברים בהם התחלתי גם אתה: — „להוה ידוע לך, ידידי היקר, כי יחידת מילואים היא שונה בתכלית מיחידה סדירה“. זו היתה הקדמה טובה אך ההסבר והפרוט שבאו בעקבותיה היו פגומים ותפלים לחלוטין. והנה, אסביר לך כעת במה לדעתי נעוץ השוני בין יחידת מילואים ויחידה סדירה; ותוך כדי כך אתן לך גם מספר הנחיות באשר לתפקידי של המפקד שצריך לפעול בתנאים מיוחדים אלה.

א. ראשית חכמה — גורם האדם (או: „הכר את אנשיך“). אני מעמיד את הנקודה הזו, של הכרת אנשי יחידתך, בראש תפקידיך — כמפתח לפעולתך התקינה ולהפעלתה היעילה של יחידתך. אתה הזהרת אותי בפני מערכת חוקים (וכונתך היתה לחוקי-שירות-הבטחון), שמכתיבים חובותיו של איש-מילואים אך יחד עם זאת גם מגינים עליו מפני „ניצול שרירותי“. ואני, בהיותי נאמן לעצתך, אספתי בימי שהותי הראשונים ביחידתי את כל החוקים שהוצאו וכל הפקודות שנתפרסמו ע"י המטה הכללי ותוך שבוע ימים הפכתי לבקי מאיך-כמוני בכל מערכת-חוקים זו. אך, חיימקה יקירי, תתפלא לשמוע שמאז שנתיים ימים לא נזדקקתי אף פעם ליריעותי בחוקים אלה. מסתבר, להפתעתי ולשמחתי הרבה, כי לא רק בזכות חוקים אלו מתקיימות יחידות ומתחזקות משנה לשנה — אלא בעיקר בזכות המסורת שנשתרשה ביחידות; ומעל לכל, בזכות נאמנותם ומסירותם של אנשי

היחידה. כמובן שאנו מקפידים מאוד לכל נפגע בחוקים ולכל ייקרא איש לתקופות ממושכות יותר מכפי שמותר על פי החוק; אולם מעולם לא קרה שחייל או בעל-דרגה, הנושאים באחריות מסוימת ביחידה, יזניחו אחריותם זו בשל סיבה פורמלית-חוקית. אלא-לך להסיק מכך כי אנשיהמילואים ששים במיוחד אלי שירות ובאים להתנסות על דלתות מפקדתי, במקרה ולא נקראו לשירות תקופת-מה. יודעים אנו היטב כי כל קריאה לשירות מוציאה את האנשים משגרת חייהם, גורמת להם סבל ואי-נוחות אישית, ניתוק מן המשפחה ונזקים חומריים. אך למרות זאת, לאחר שהחייל נקרא לשירות והתייצב (ומקרי הנפקדות הם נדירים ביותר), הופכים הם לחיילים לכל דבר. אני גורס גם שהכרה טובה של האנשים תסייע לך להתגבר על גירוי פסיכולוגי-חזותי, שסבלתי ממנו בתחילת שירותי ביחידתי זו. אנו, כאנשי צבא מקצועיים, חונכנו להקפיד על "הופעה חיילית". הופעה נאה היתה תמיד חלק בלתי-נפרד מהיותנו הצבאית. הופעה מרושלת ולא-מסודרת לעולם לא עלתה אצלנו בקנה אחד עם חיילות טובה.

תקופה ארוכה מאוד התיסרתי למראה הופעתם של חיילי יחידתי, שמלבד נשקם וחגורם לא הזכיר לי בהם שום דבר כי אכן שייכים הם לצבא מתוקן, בעל סדר, משמעת ומסורת-לחימה. בתחילה, בעת שנחקצו ונתארגנו ביחידות, דומים היו בעיני למחנות נודים ולא למחנות צבא. אך, כאמור, לאחר שלמדתי להכירם והצלחתי לחדור מבעד ללבושם הססגוני, מבעד לוקנים המגודלים ומבעד לשערם המגודל והפרוע, ולמדתי להכיר את פני כולם — רק אז נתחזקו בי הבטחון וההכרה כי תחת פיקודי עומד גוף צבאי מוצק, שאין לערער על כושרו.

והרי אדגים לך בדוגמה אופיינית, למה אני מתכוון: — בכל אחת מהיחידות העיקריות שהן תחת פיקודי ישנם סמלי-משטרה גדודיים. לשמע המלה "סמל המשטרה-הגדודית" רואה אתה בעיניך רוחן דמויות מבריקות ומצוחצחות. אך לא כן ביחידת מילואים. כאן לעולם לא נראה אותם מופיעים בהופעה המקובלת, כביחידות הסדירות. לדוגמה קח את הסמל של אחת היחידות. בעת שהוא מתייצב לאחד מתפקידיו, כגון פיקוח על התיצבות, הובש הוא את כומתתו, זו שנמצאת עמו עוד מימי מלחמת השחרור. כל היחידה יודעת שבלבוש זה "יוסקה הפחה" נמצא בתפקידו כש"ג — ולא כדאי לעשות חכמות על חשבוננו. תלבושתו היא חליפת-עבודה כחולה.

ביחידה שניה "תלבושת השרד" של סמל הש"גים היא כסה"כ חגורה אמריקאית, שאותה הוא חוגר על חליפת-העבודה שלו. וביחידה אחרת, בה סמל הש"גים הוא גבר רחב-מידות ועב"כרס, נוהג הלו להתייצב לתפקידו כשהוא חגור תגורת-עור של קצין בריטי ואליה מהודק אקדה זעיר-שבועירים. ושמא סבור אתה שכל אלה פוגמים במידה כלשהי ביעילותם בעבודה? ובכן, דע לך כי לא ולא. הבה ואספר לך מקרה שאירע זה עתה: לפני ימים ספורים צריכה היתה להתייצב לשירות יחידתו של אותו "יוסקה הפחה" — סמל הש"גים. ביחידה היה נפקד אחד, ויוסקה יצא, כדרכו במקרה שיש נעדרים, למקום מגורי אותו חייל. כשראה החייל הנפקד את יוסקה, ניסה לתנות בפניו את מר גורלו ואמר לו "יוסקה, ראה-נא מה מצבי, ורחם עליי". לא היסט יוסקה הש"ג אף לרבע והפטיר כלפי הנפקד: "כעת אינני יוסקה בשבילך, אני סמל הש"גים של היחידה" — ותוך כך הצביע על כומתתו, ואחרי כן הוסיף: "ועתה, רץ ועלה על המכונית הממתנה לך בחוק".

אחוז-הנפקעים הגבוה ביותר היה בצבא ארה"ב במלחמה"ע השניה בין

איתם חיילים אשר זה-אך הגיעו אל יחידותיהם בחינת וטרם "נקלטו" בהן חברתית וחברית; ליכוד הלוחמים, המתהווה בהדרגה, והחוסך הרבה חיים בקרב — טרם הספיק לעזור להם. הזקן: — חשיבותו החיונית של ליכוד יחידה. והנה, בין הפרדוסים שבחיי צבאות מצויה גם עובדה שלהלן: — יחידות "מילואים" מליצוניות — תקופות נוחים בהן הרבה יותר התנאים ליצירת ליכוד מאריך-ימים כזה מאשר ביחידות הסדירות. עם ה"רוטציה" של חיילים ומפקדים שבהן — לעומת התמדת-השנים במסגרת, האופינית ליחידות-מיליציה; וזוהי אחת העובדות העיקריות שמעלה אתן סא"ל י. ב. באגרת לידיד" שלו המתארת את ה"עונג לפקד על יחידת מילואים". ויש באגרת זו כדי להחכים לא-מעט מפקדים וחיילים ביחידות מילואים וסדירות כאחד.

עליך לזכור כי אורך שירותו של חייל ביחידת מילואים עולה הרבה-מונים על משך שירותו של חייל ביחידה סדירה, וזאת למרות התנודות הקבועות של כוח-האדם הקיימות ביחידות אלו. דבר זה מביא בעקבותיו יציבות וגיבוש רב של היחידה, שהם אולי המהווים את סוד כוחה של יחידת המילואים.

מצויות יחידות שמפקדיהן הקימו את יחידותיהן אלו לפני 10 — 8 שנים — ועד עתה משמשים האנשים כמפקדי היחידה. התוכל לשער בנפשך מה חזק מעמדם ומה רבה השפעתם של מפקדים אלה, שחייליהם נקשרו אליהם במרוצת השנים בקשרים של אחות-נשק, הערכה ונאמנות. המפקדים מכירים היטב את מגבלותיו ואת יתרונותיו של כל אחד מחייליהם ומתחשבים בהם בעת חלוקת התפקידים והמשימות בתוך היחידה. הנה, האחד שמשמש כחוסה-השדרה המוסרי של יחידתו; והנה האחר, שהוא הלץ, שיודע להרים את רוח היחידה בחידודי-הלשון שלו בכל עת. כן, היחידות הללו "חיות" הרבה יותר מכפי שאתה יכול להעלות על דעתך.

וכסיום למכתבי זה אביע בפניך רושם מסוים שמתגבש-והולך בי מיום ליום; והוא, שיחידות המילואים שלנו מתחילות בעצם להידמות יותר ויותר ליחידות הפלמ"ח — שאתה מכירן, וליחידות הבריגדה — שאני מכירן. רק שירות ממושך בצותא עשוי ליצור יחס-דיעות אמתיים, וגיבוש המסגרות — יסודות שהנם כה חיוניים בקרב ואשר היוו את סוד הצלחתם של הפלמ"ח והבריגדה.

אך, כאמור, זה רק צד אחד של המטבע. עדיין רבים ומגוונים הם תפקידיו של מפקד על יחידות מילואים, כגון: — שמירה על כושר-הקרב של יחידתו, הכשרת מפקדים בתוכה, כוננות, ועוד. אך על אלה — בפעם הבאה.

שלך בידדות
יעקב



מהחיים בצותא וציות לאותם מפקדים עצמם; מפקוד על אותם האנשים; משותפות ביגיעה ובמנוחה; משיתוף-הפעולה בין אנשים המבינים במהירות זה את-זה בשעת ביצוע תנועות-לחימה וקרב; — מכל אלה, בצירופן ניתן להעלות ולטפח אחוה, ידיעה-מקצועית, רגשי אנוש ומעל לכל — אחדות... ומשבאו אלה — מתחילים להופיע אמון-הגומלין ובטחון.

קול. ארדן-די-פיק, הוגה-מלחמה צרפתי נודע, בספרו "חקר קרבי".